

Nr 45.

Av herr **Lindgren m. fl.**, om förhöjt anslag för höstterminen 1920 till arvoden åt extra lärare vid tekniska gymnasiet i Örebro.

I en vid förra årets lagtima riksdag väckt motion hava undertecknade hemställt, att staten för det vid nämnda riksdag beslutade tekniska gymnasiet i Örebro skulle beräknas enligt alternativ 2) i Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 335 om den lägre tekniska undervisningens omorganisation, ävensom att därutöver en förhöjning med 3,325 kronor i anslaget till arvoden åt extra lärare måtte beräknas för gymnasiet i färdigt skick för att bereda lärjungarna större frihet i valet mellan gymnasiets tre linjer, än som skulle bli möjlig med Kungl. Maj:ts förslag i oförändrad form.

Riksdagen biföll motionen i dess förra del, men ingick icke i prövning av yrkandet om den sistnämnda förhöjningen i arvodet till extra lärare, då denna förhöjning icke avsåg staten för år 1919.

Såsom av statsverkspropositionen till årets riksdag (8:de Ht. sid. 751 o. följ.) framgår, har skolans styrelse framfört samma önskemål i två särskilda framställningar angående det blivande gymnasiets stat för år 1920 och därvid hemställt, att den önskade förhöjningen i anslaget till extra lärare för år 1920 måtte utgå med ett belopp av 700 kronor.

Herr statsrådet och chefen för kungl. ecklesiastikdepartementet har dock icke ansett sig kunna biträda styrelsens framställning i dess ursprungliga form, men likväl hållit före, att arvodet till extra lärare borde beräknas till, något högre belopp än i den ursprungliga för gymnasiet uppgjorda staten, för att lärjungarna på den kemiska linjen under laborationstimmarna skulle kunna fördelas på två avdelningar. Det härför erforderliga anslaget

beräknas för år 1920 till 478 kronor 33 öre. I anledning härav upptager statsverkspropositionen anslaget till extra lärare vid gymnasiet för höstterminen 1920 till 7,800 kronor i stället för 8,000 kronor, som skolans styrelse äskat.

Skillnaden i anslagsbeloppen är så ringa, att den icke i och för sig skulle påkallat en förnyad framställning i ärendet från vår sida. Men då ett obetingat godkännande av Kungl. Maj:ts förslag skulle innebära en principiell anslutning till de skäl, som anförts för nedsättningen i anslaget och detta skulle kunna leda till avsevärda svårigheter för skolans lärjungar, nödgas vi än en gång påkalla riksdagens uppmärksamhet på frågan.

Inom ecklesiastikdepartementet tillkallade sakkunniga, som anmodats att yttra sig i frågan, och på vilkas yttrande departementschefens eget anförande i ämnet stöder sig, synas i väsentlig mån hava missuppfattat frågans innebörd. I de sakkunnigas utlåtande heter det nämligen (8:de Ht. sid. 762), att skolans styrelse begär en »förhöjning i anslaget till arvoden åt extra lärare, i avsikt att vid undervisningen i de tekniska tillämpningsämnena kunna uppdelas en av de tre linjerna i två fackavdelningar, den ena för kemister, den andra för mekanister eller elektrotekniker. I anslutning härtill säger departementschefen att styrelsens framställning »syftar åt en viktig och i viss mån genomgripande förändring i det blivande tekniska gymnasiets organisation», och att riksdagen avböjt »att ingå på frågan om det tekniska gymnasiets starkare specialisering» (l. c. sid. 763).

Det är visserligen sant, att tekniska elementarskolans lärarekollegium och styrelse vid skilda tillfällen givit uttryck åt önskvärdheten, att vissa jämkningar borde göras i den förslagsvis framlagda men ännu ej fastställda timplanen för det blivande tekniska gymnasiet i Örebro för att den rent tekniska undervisningen i gymnasiet icke skall förlora i grundlighet i jämförelse med den, som nu meddelas i tekniska elementarskolan, ett önskemål, som även vunnit stark anslutning bland industriens män såväl inom som utom det län, där skolan är belägen. Vår motion om en förhöjning i anslaget till arvoden åt extra lärare och skolstyrelsens framställningar i samma syfte hava emellertid icke något som helst samband med graden av undervisningens specialisering. Den åsyftar endast en lämplighetsåtgärd av mycket ringa om ens någon principiell betydelse för den pågående omorganisationen av den tekniska undervisningen.

Styrelsen har icke, såsom de sakkunniga i det här ovan citerade yttrandet påstått, haft för avsikt att »uppdelas en av gymnasiets tre linjer på två fackavdelningar, en för kemister och en för mekanister eller elektro-

tekniker», vilket vore meningslöst, utan endast att bereda skolan möjlighet att i andra och tredje årskurserna fördela lärjungarna på olika stora specialavdelningar alltefter lärjungarnas egna önskningar, och att, om därvid någon avdelning finge mer än 30 lärjungar, fördela denna på två parallella klasser (8:de Ht. sid. 754).

Frågans innebörd torde även för icke skolmän kunna fullt klargöras genom följande framställning.

I gymnasiet tre parallellavdelningar i första årskursen kunna omkring 30 lärjungar mottagas i varje parallellavdelning eller sammanlagt omkring 90 lärjungar i gymnasiet tre parallellavdelningar tillsammans. I andra och tredje årskurserna, i vilka fördelningen på de av Kungl. Maj:t föreslagna och av riksdagen beslutade tre gymnasielinjerna vid skolan i Örebro skall genomföras, blir antalet lärjungar sannolikt något mindre, exempelvis 85 stycken. Vid valet mellan de tre linjerna kan det på grund av hittills vunnna erfarenhet från tekniska elementarskolan antagas såsom sannolikt, att omkring 40 lärjungar önska tillhöra den mekaniskt tekniska, omkring 30 den elektrotekniska och omkring 15 den kemiskt tekniska linjen.

Då utrymmet i läro- och ritsalar icke är beräknat för flera än omkring 30 lärjungar, fordras, för att man i nämnda hänseende skall kunna tillmötesgå lärjungarnas önskningar, vilka, såsom styrelsen påpekat, stå i bästa samklang med industriens behov, att de 40 lärjungar, som anmält sig till den mekaniskt tekniska linjen, vid undervisningen i denna linjes specialämnen kunna fördelas i två grupper eller parallellklasser, den ena med cirka 30, den andra med cirka 10 lärjungar. Vid undervisningen i de för alla lärjungar gemensamma läroämnena skulle den mindre gruppen av mekanisterna sammanslås med kemisterna, så att lärjungarna vid undervisningen i de gemensamma läroämnena bliva fördelade på en avdelning mekanister och en avdelning elektrotekniker, vardera avdelningen med omkring 30 lärjungar, och en blandad avdelning av cirka 15 kemister och 10 mekanister. Understundom kan det bli behöfligt att uppdelade elektroteknikerna i stället för mekanisterna i två grupper.

I enlighet med Kungl. Maj:ts ursprungliga förslag, vid vilket de sakkunniga och departementschefen fortfarande fasthålla, skulle man däremot i strid mot lärjungarnas egna önskningar och intressen och i strid mot industriens genom mångårig erfarenhet ådagalagda behov nödgas tvinga ett 10-tal av dem, som önska tillhöra den mekaniskt tekniska linjen att övergå till den kemiskt tekniska linjen med säker utsikt för många av dem att efter avgången från skolan få svårt att vinna anställning inom den ke-

miska industrien. Sedan detta skett, synes man emellertid icke hysa någon betänklighet mot att under vissa lärotimmar uppdelat kemisterna i två grupper.

Det torde vara uppenbart, att det här icke alls kan vara fråga om att leda gymnasiet utveckling in på banor, som ej varit avsedda, då förslaget om den tekniska undervisningens ordnande framlades, och då riksdagen fattade beslut i ämnet, eller att ett bifall till skolstyrelsens framställning skulle kunna verka föregripande på utvecklingen av det system av tekniska läroanstalter på mellanstadiet, som riksdagen godkände. Frågan berör icke alls undervisningens omfattning, varken i specialämnen eller andra läroämnen, utan avser endast lärjungarnas lämpliga fördelning på gymnasiet tre linjer.

Då sålunda ett obetingat godkännande av de principer, som ligga till grund för Kungl. Maj:ts förslag till stat för tekniska gymnasiet i Örebro för år 1920, uppenbarligen kan anses innebära, att lärjungarna ovillkorligen måste fördelas med ungefär lika antal på gymnasiet tre linjer, och detta kan medföra stor olägenhet för skolan, nödgas vi härmed föreslå,

att riksdagen för att bereda lärjungarna vid det blivande tekniska gymnasiet i Örebro större frihet i valet mellan gymnasiet tre linjer, än de skulle få enligt Kungl. Maj:ts förslag, måtte höja det i Kungl. Maj:ts förslag till stat för tekniska gymnasiet i Örebro för år 1920 upptagna anslaget till arvoden åt extra lärare för höstterminen nämnda år från 7,800 kronor till 8,000 kronor.

Stockholm den 20 januari 1919.

A. Lindgren.

G. H. von Koch.

Oscar Olsson.